

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет
економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ НА ОСНОВІ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНИХ СТРАТЕГІЙ

КОЛЕКТИВНА МОНОГРАФІЯ

*За загальною редакцією доктора економічних наук, професора
Косової Тетяни Дмитрівни та доктора економічних наук, доцента
Слободянюк Наталі Олександрівни*

Кривий Ріг - 2019

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського**

**Теоретико-методологічні засади
розвитку фінансової системи
України на основі інноваційно-
інвестиційних стратегій**

КОЛЕКТИВНА МОНОГРАФІЯ

*За загальною редакцією доктора економічних наук, професора
Косової Тетяни Дмитрівни та доктора економічних наук, доцента
Слободянюк Наталі Олександрівни*

Кривий Ріг - 2019

УДК [001.11:336(477)]:005.21-029: (001.895+330.32)

Т96

Рекомендовано до друку вченою радою Донецького національного університету економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського (протокол № 13 від 20.05.2019 р.)

Авторський колектив:

Буряк Є.В., Бітюк І.М., Бухтіарова А.Г., Вареник В.М., Ганзюк С.М., Горохова Т.В., Грубляк О.М., Гудзь Ю.Ф., Гусак Ю.Д., Дєєва Н.Е., Зінюк М.С., Калінін О.В., Коверза В.С., Куртяник М.С., Косова Т.Д., Кохан М.О., Крисак А.І., Лактіонова О.Ю., Неізнєстна О.В., Омельченко Л.С., Пєстовська З.С., Петрух О.А., Плїкус І.Й., Понїкаров В.Д., Семеног А.Ю., Семеног В.В., Слободянюк Н.О., Супрун А.А., Супрун Н.В., Федорїщева О.А., Фїнагіна О.В., Хаджінова О.В., Черната Т.М., Юнацький М.О., Юрїнець З.В., Юрїй Е.О., Ющенко Н.Л., Янковський В.А., Ярошевська О.В.

Редакційна колегія:

Чернега Оксана Богданівна – в.о. ректора ДонНУЕТ імені Михайла Туган-Барановського, д.е.н., професор, головний редактор

Нїкїфоров Радїон Петровїч – першїй проректор ДонНУЕТ імені Михайла Туган-Барановського, к.т.н., доцент

Кожухова Тетяна Валерїївна – проректор з науково-педагогічної діяльності, міжнародних зв'язків та розвитку ДонНУЕТ імені Михайла Туган-Барановського, д.е.н., доцент

Косова Тетяна Дмитрівна – професор кафедри фїнансїв та банківської справи ДонНУЕТ імені Михайла Туган-Барановського, д.е.н., професор

Слободянюк Наталя Олександрівна - завідувач кафедри фїнансїв та банківської справи ДонНУЕТ імені Михайла Туган-Барановського, д.е.н., доцент, керївник теми, заступник головного редактора

Дєєва Наталїя Едуардівна – професор кафедри менеджменту Кїївський національний торговельно-економічний університет, м. Кїїв, д.е.н., професор

Салїга Костянтїн Сергїйовїч –завїдувач кафедри фїнансїв, підприємництва та біржової діяльності, Класичний приватний університет м Запорїжжя, д.е.н, професор

Манжура Олександр Васильовїч - проректор з науково-педагогічної роботи, Вищий навчальний заклад Укоопспїлки "Полтавський університет економіки і торгївлї", д.е.н., доцент

Хаджінова Олена Вікторівна – декан економічного факультету ДВНЗ «Приязовський державний технічний університет», м. Марїуполь, д.е.н., доцент

Неізнєстна Олена Володимирівна - доцент кафедри фїнансїв та банківської справи ДонНУЕТ імені Михайла Туган-Барановського, к.е.н., доцент, відповїдальний виконавець теми

Гудзь Юрїй Федоровїч – доцент кафедри фїнансїв та банківської справи ДонНУЕТ імені Михайла Туган-Барановського, к.е.н., доцент

Юнацький Мар'ян Олеговїч доцент кафедри фїнансїв та банківської справи ДонНУЕТ імені Михайла Туган-Барановського, к.е.н., відповїдальний виконавець теми.

Рецензенти:

Слободянюк Ольга Василївна – завідувач кафедри фїнансїв, банківської справи та страхування Одеського торговельно-економічного інституту КНТЕУ, д.е.н., доцент

Стеблянюк Ірина Олегївна - завідувач кафедри економіки та управління національним господарством Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, д.е.н., доцент

Горїна Ганна Олександрівна - завідувач кафедри туризму та країнознавства ДонНУЕТ імені Михайла Туган-Барановського, д.е.н., доцент

Т96 Теоретико-методологічні засади розвитку фїнансової системи України на основї інноваційно-їнвестиційних стратегїй : колективна монографїя / За заг. ред. Т. Д. Косової, Н. О. Слободянюк. – Кривий Рїг: ДонНУЕТ, 2019. - 296 с.

ISBN

Колективна монографїя підготовлена в межах держбюджетної науково-дослїдницької роботи «Теоретико-методологічні засади розвитку фїнансової системи України на основї інноваційно-їнвестиційних стратегїй» (№ держестрації 0118U003859) і розрахована на широке коло вітчизняних фахівців, науковців, студентів, аспїрантів, викладачів вищих навчальних закладів.

© Колектив авторів, 2019

ISBN

©ДонНУЕТ імені Михайла Туган – Барановського, 2019

Головним завданням комунікаційного процесу є забезпечення розуміння і правильного сприйняття переданої інформації, з цією метою необхідно усувати шуми, що виникають в процесі обміну інформацією шляхом вдосконалення зворотного зв'язку, регулювання інформаційних потоків, фільтрації інформації та раціоналізації структури комунікаційного процесу.

Список літератури

1. Борисова Л. П. Роль комунікації в побудові ефективної системи мотивації персоналу організацій. *Young Scientist*. 2016. No 8 (35) august. С. 7–10. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2016/8/2.pdf>.
2. Балабанова Л. В. Креативний маркетинг-менеджмент з позиції системного підходу. *Economics, management, law: realities and perspectives: Collection of scientific articles*. Les Editions L'Originale, Paris, France, 2016. P. 410–413.
3. Investgazeta URL: [https://investgazeta.ua/blogs/rejting-investitsionnykh – kompanij -ukrainy-2018](https://investgazeta.ua/blogs/rejting-investitsionnykh-kompanij-ukrainy-2018) (дата звернення: 20.03.2019)
4. Різун В. В. Теорія масової комунікації : підручник Київ : Видавничий центр “Просвіта”, 2008. 260 с.
5. Горохова Т.В. Соціально-економічний та психологічний вплив реклами на свідомість споживачів. *Глобальні та національні проблеми економіки: Електронне наукове видання, Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського*. Миколаїв: 2017. №20, С. 287-291.

В.С. Коверза, к-т екон. наук

КОНЦЕПЦІЯ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ТА КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В БАНКІВСЬКОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ

Однією з важливих складових національної економіки є банківська система країни. Вона пов'язана з усіма секторами економіки і забезпечує єдність економічного простору за рахунок підтримки руху грошового обігу, фінансових потоків, обігу капіталу, надання потрібного фінансування підприємствам та ін. Це сприяє забезпеченню стабільності економіки країни та сталого розвитку суспільства загалом, здійсненню ефективної економічної діяльності суб'єктами господарювання та ін.

Проблемам функціонування та розвитку банківських систем та моделюванню процесів сталого розвитку присвячені роботи С. В. Войтка, М. З. Згуровського, К. В. Єфремова, Н. М. Кисельової, І. М. Ляшенка, У. С. Савків, О. К. Цапівської, О.Ю. Шевченко та інших. Але вони недостатньою мірою розглядають банківський сектор як цілісну систему в контексті сталого розвитку. Саме тому виникла потреба у розробленні нових методологічних

підходів до вивчення процесів функціонування та розвитку банківської системи в контексті сталого розвитку країни.

Визначальними трендами суспільно-економічного розвитку останніх років є глобалізація, прискорення процесів інформаційного обміну, технологізація всіх сфер діяльності людини. Усе це зумовлює структурні зміни в організації економічного та політичного устрою держав, зближення та злиття економік різних країн, у результаті чого виникають нові завдання, вимоги та стандарти організації ведення господарської діяльності. Зокрема це стосується банківської сфери, яка покликана забезпечити перерозподіл фінансових потоків у глобальному світі - системному просторі, акумулювати фінансові ресурси та спрямовувати їх на підтримку інвестиційних і соціальних проектів. Це сприятиме не лише стійкому економічному розвитку країн, а й відповідальному ставленню до організації суспільно-господарської діяльності, підтриманню високих соціальних та екологічних стандартів [1, с. 14].

Стратегічними цілями діяльності банківської системи є підвищення стійкості й інвестиційної привабливості національного банківського сектору, формування збалансованої структури фінансових ресурсів, забезпечення стійкого зростання параметрів розвитку банківської системи, фінансових ринків і, як результат, економіки країни загалом. Залежність функціонування банківської системи від процесів і явищ, які відбуваються в суспільстві, підтверджує історична ретроспектива діяльності банківських систем різних країн, зокрема України.

Так, сьогодні у нашій країні, як і для більшості прогресивних країн світу, має домінувати інноваційний тип економічного розвитку, що орієнтований на генерацію, розповсюдження, примноження та використання знань. Тому для забезпечення прогресу вітчизняної банківської системи необхідно аналізувати тенденції інноваційного розвитку та впроваджувати елементи інноваційної діяльності в практику банківського бізнесу, що сприятиме зростанню конкурентоспроможності українських банків і підвищенню інноваційного потенціалу як окремих банків, так і банківської системи в цілому.

Складність і багатоаспектність процесів функціонування та розвитку банківської системи визначають необхідність формування концептуального підходу до їхнього комплексного дослідження та моделювання з урахуванням сучасних досягнень наукової думки та практичних напрацювань. Для формування методологічного апарату дослідження та моделювання процесів функціонування та розвитку банківської системи за вказаними напрямками необхідним є комплексне застосування досягнень низки теорій, в тому числі теорій грошей, кредиту і банків; теорії систем; синергетики; еволюційної економіки; інституціональної теорії; теорії реформ; теорії економічних циклів тощо (табл. 1).

Поєднання цих підходів у дослідженні та моделюванні процесів функціонування банківської системи країни розкриває характерні особливості її елементів та взаємодії з зовнішнім економічним середовищем. Ці фактори сприяють сталому розвитку економіки держави.

Таблиця 1 - Наукові підходи при дослідженні процесів функціонування та розвитку банківської системи

Підхід	Напрями дослідження	Автори
Інституційний	Дослідження інституціональних змін у еволюції, інституційних інновацій; вивчення інституційних матриць банківських систем.	Васильченко З.М., Горюнов Е., Дробышевский С., Коваленко В. В., Коренєва О. Г., Котляров А. М., Міщенко В. І., Мороз А. М., Парасій – Вергуненко І.М., Савлук М.І., Трунин П., Яценюк А. П.
Системний	Розгляд сукупності банків країни, в контексті єдиної системи; вивчення еволюційних змін банківських систем; дослідження банківської системи як основного елемента кредитної системи.	Андрєєв М.Ю., Д'яконова І.І., Замковой С.В., Ісаєв Р.А., Коваленко В.В., Коренєва О.Г., Крухмаль О.В., Лук'яненко І.Г., Рикова І.Н., Черкашина К. Ф.
Еволюційний	Дослідження поступальних змін, рівня організації банківської діяльності; конкуренції в банківській сфері; формування еволюції банківських систем, властивих їм особливостей.	Виноградова Е.П., Дзюблюк О.В., Лисенок О.В., Примостка Л.О., Савків У.С., Сенищ І.П., ЧубО.О.
Синергетичний	Вивчення процесів самоорганізації банківської системи; її аналіз; розгляд закономірностей еволюції, дослідження можливостей регулювання банківської системи.	Благун І.С., Дзеніс В.А., Карчева Г. Т., Мамонов М.Є., Степаненко О.П.

Джерело: побудовано автором

У свою чергу, інноваційний розвиток економіки, дотримання принципів соціально відповідального ведення бізнесу та соціально орієнтованої стратегії розвитку економіки та суспільства, що матиме фінансову підтримку з боку банківської системи, забезпечить реалізацію концепції сталого розвитку країни. Існує велика кількість визначень сталого розвитку, яка відображає його ключові аспекти: соціальний, економічний, екологічний), інституціональний.

На основі вище викладеного пропонуємо під сталим розвитком розуміти систему соціально - економічних аспектів існування суспільства, в якій задоволення потреб населення країни досягається без зниження життєвого рівня майбутніх генерацій, за допомогою соціальних інновацій, зміни цінностей, та фінансової підтримки банківською системою держави.

Досліджуючи взаємодію банківської системи з іншими системами економічного середовища виникають наступні завдання:

- оцінка стану банківської системи, економіки та рівня їх взаємодії;
- визначення тенденції розвитку за напрямками діяльності;
- аналіз взаємодії банківської системи з іншими системами щодо ухвалення управлінських рішень;
- визначення умов для знаходження оптимальних рішень з метою підтримання процесів сталого розвитку суспільства.

Вирішення цих завдань надасть змогу проведення сценарного аналізу та модельних досліджень у банківському секторі України, прийняття оптимальних управлінських рішень щодо забезпечення стійкого розвитку банківської системи держави.

Важливою складовою забезпечення ефективності процесів функціонування банків, і банківської системи є управління банківськими ризиками. При цьому стратегія управління банківськими ризиками має задовольняти загальній стратегії розвитку банківської системи відповідно до критеріїв системності та комплексності і входити до складу системи управління банком. Управління банківськими ризиками будується на взаємовідносинах суб'єктів певної області діяльності банківської системи. Якщо суб'єкти не виконують свої функції в ланцюжку управління ризиком, тоді це компенсується за рахунок розширення функцій інших суб'єктів. У більшості випадків таку роль приймають на себе органи банківського нагляду.

Методологія управління банківськими ризиками передбачає поетапний розгляд можливих небезпек банківської діяльності й виступає стратегічним підґрунтям цього процесу. В межах даної методології управління банківськими ризиками являє собою процес, що послідовно проходить такі етапи: ідентифікація ризику, оцінка наслідків настання ризику, вибір управлінського впливу, контроль за виконанням управлінського рішення, оцінка наслідків управлінського впливу, моніторинг банківських ризиків

На основі показників аналізу банківських ризиків та їх ідентифікації визначають стратегію розвитку банківської системи, орієнтовану на відновлення та розвиток банківської системи. Важливу роль в цьому процесі відіграє антикризовий моніторинг. Банківська система України має достатньо високий рівень організації своєї діяльності порівняно з іншими елементами господарського механізму. Її реформування було розпочато раніше інших секторів економіки. Банки відіграють основну роль у мобілізації та перерозподілі капіталу та ін. Згідно з офіційними статистичними даними Національного банку України [2] станом на 1 січня 2019 року в дворівневій банківській системі мають банківську ліцензію 77 банків, серед яких 37 банків – з іноземним капіталом, у тому числі 23 банка зі 100% іноземним капіталом.

Аналіз банківської системи України за останні 5 років свідчить про те що доходи банків України зросли на 9251 млн. грн., а витрати – на 37159 млн. грн. В результаті на 01.01.2018р. банківська система отримала збиток у розмірі 26472 млн. грн., який за період аналізу зріс на 25036 млн. грн. (табл. 2). Перевищення витрат на доходами призвело до збиткової діяльності, що, в свою чергу, вплинуло на негативні значення показників рентабельності активів та рентабельності капіталу.

За даними наданими в табл. 1. показники рентабельності у 2017р. порівняно із 2016р. зросли, хоча їх значення залишались від'ємним. Не менш важливим напрямом забезпечення результативності процесів функціонування та розвитку банківської системи є дотримання принципів корпоративної соціальної відповідальності. Так, налагодження тривалих довірчих відносин із зовнішнім середовищем стає необхідним елементом банківської стратегії.

Таблиця 2 - Динаміка фінансових результатів діяльності банків України за 2014 - 2018 рр.

Назва показника	2014	2015	2016	2017	2018	Абсолютне відхилення 2018 /2014 (+/-)
Доходи, млн. грн.	168888	210201	199193	190691	178139	9251
Витрати, млн. грн.	167452	263167	265793	350078	204611	37159
Результат діяльності, млн. грн.	1436	-52966	-66600	-159388	-26472	-25036
Рентабельність активів, %	0,12	-4,07	-5,46	-12,6	-1,94	-1,82
Рентабельність капіталу, %	0,81	-30,46	-51,91	-116,74	-15,96	-15,15

Джерело: побудовано автором за [3]

Наглядові органи Національного банку мають відпрацьований механізм контролю за функціонуванням банківської системи країни та виявлення ризиків в діяльності банківських установ (рейтингування за системою CAMELSO, визначення показників раннього реагування тощо). В Україні, з метою забезпечення стабільності банківської системи та захисту інтересів вкладників, функціонує система банківського нагляду НБУ. Однак ще існує потреба поліпшення відкритості банківських установ (результати діяльності, фінансовий стан, складу власників, тощо), прозорості процедур ухвалення рішень регуляторними органами, встановлення інституційної та операційної незалежності регуляторів [4].

З метою забезпечення стабільності банківської системи та захисту інтересів вкладників в Україні, функціонує система банківського нагляду НБУ. Наглядові органи Національного банку мають відпрацьований механізм контролю за функціонуванням банківської системи країни та виявлення ризиків в діяльності банківських установ (рейтингування за системою CAMELSO, визначення показників раннього реагування тощо).

Концепція корпоративного управління та корпоративної соціальної відповідальності є базовою ідеологією організації процесів функціонування банківської сфери, задає вектори економічного та соціального розвитку банків, дає змогу скоординовано та збалансовано здійснювати управління на рівні банків, забезпечувати гармонійне регулювання діяльності банківської системи та фінансову підтримку підприємств, установ і організацій для досягнення сталого розвитку суспільства в цілому [1, с. 72].

Існує достатня кількість визначень корпоративної соціальної відповідальності [5, 6], на нашу думку найбільш точним є визначення: «Корпоративна соціальна відповідальність – це відповідна специфіці та рівню розвитку компанії сукупність зобов'язань, які розробляються добровільно й узгоджено з участю ключових зацікавлених осіб і приймаються керівництвом компанії та регулярно оновлюються, з урахуванням особливих поглядів персоналу та акціонерів, що здійснюється, в основному, за рахунок коштів компанії й націлених на реалізацію значущих внутрішніх і зовнішніх соціальних програм, результати яких сприяють розвитку компанії, поліпшенню

її репутації та іміджу, становленню корпоративної ідентичності, розвитку корпоративних брендів, а також розширенню конструктивних партнерських зв'язків із державою, діловими партнерами, місцевими спільнотами і громадськими організаціями» [7].

Базовою ідеологією організації процесів функціонування банківської сфери, яка задає вектори економічного та соціального розвитку банків, надає змогу здійснювати управління на рівні банків, забезпечувати регулювання банківської системи та здійснювати фінансову підтримку підприємств з метою досягнення сталого розвитку суспільства в цілому є концепція корпоративного управління та корпоративної соціальної відповідальності.

Корпоративна соціальна відповідальність у практиці банківської діяльності – це сукупність зобов'язань, які відповідають специфіці та рівню розвитку банківської системи і розробляються добровільно й узгоджено за участю ключових стейкхолдерів [1, с. 73]. Данні процеси здійснюються за рахунок вільних коштів банків та коштів націлених на реалізацію соціальних програм, які сприяють розвитку банківської системи, поліпшують її репутації та імідж, розширюють партнерські зв'язки із державою, діловими партнерами, міжнародними організаціями та ін.

Теорія корпоративного управління лежить у площині забезпечення перерозподілу фінансових потоків і має на меті отримання прибутку банками, тоді як принципи корпоративної соціальної відповідальності спрямовані на фінансову підтримку суспільно-економічних процесів, які лише опосередковано впливають на результати діяльності банківської системи і мають, переважно, нефінансове вираження.

Реалізуючи принципи корпоративної соціальної відповідальності у банківській сфері фахівці користуються наступним методологічним апаратом, до складу якого належать: стандарт Міжнародної ради з інтегрованої звітності IIRC; керівництво зі звітності в галузі стійкого розвитку GRI; керівництво із соціальної відповідальності ISO26000; стандарт щодо взаємодії зі стейкхолдерами AA1000SE; принципи комунікації стосовно досягнутого прогресу Глобального договору ООН; підходи SAM до оцінки корпоративної стійкості для Dow Jones Sustainability Index [8].

В основі теоретико-методологічного забезпечення принципів корпоративної соціальної відповідальності в банківській сфері є: теорія стейкхолдерів (stakeholder theory), теорія соціального впливу (social impact theory), інструментальна/ресурсна теорія (instrumental theory); сигнальна/репутаційна теорія (signaling/ reputation theory); теорія (не)достатності ресурсів (slack resources, available funding theory); теорія опортунізму менеджменту (managerial opportunism theory); теорія заміщення (trade-off theory); теорія синергетичної дії (synergistic theory); гіпотези про нелінійні взаємозв'язки [9].

Таким чином, концепція корпоративного управління та корпоративної соціальної відповідальності є базовою ідеологією для організації процесів функціонування банківської сфери, задає вектори економічного та соціального розвитку банків, дозволяє скоординовано та збалансовано здійснювати управління на рівні банків, забезпечувати гармонійне регулювання діяльності

банківської системи та фінансову підтримку підприємств, установ і організацій з метою сталого розвитку суспільства [1, с. 74].

Слід зазначити, що впроваджуючи принципи корпоративного управління в практику діяльності вітчизняних банків можна не отримати бажаного ефекту, як що не будуть відповідати сучасним потребам банківської системи та не отримають забезпечення ефективними ІТ - засобами підтримки управлінської діяльності. Саме тому необхідно зважено підходити до вибору стратегії розвитку банків та управлінських інструментів та засобів ІТ - підтримки [10].

Аналізуючи впровадження та практику корпоративного управління та корпоративної соціальної відповідальності в банках, дійшли висновку, що:

- існує оптимальний рівень корпоративної соціальної відповідальності, який забезпечує оптимізацію сподівань акціонерів;
- спостерігається конкуренція між стейкхолдерами за право контролю діяльності банку;
- корпоративне управління є складовою взаємозв'язку нелінійного характеру корпоративної соціальної відповідальності та ефективності банківської діяльності.

Оптимізація та удосконалення корпоративного управління здебільше має поверхневий характер і на жаль не використовується як можливість впровадження структур і процедур, які надади б змогу банку одержати довіру акціонерів, знизити ризик фінансових криз та розширити капітал. Саме тому банківський менеджмент в процесі реформи корпоративного управління має вирішити проблему створення внутрішніх структур і процедур, заснованих на засадах справедливості, прозорості, підзвітності та відповідальності. Внутрішній механізм корпоративного управління в банку можна представити у вигляді такої схеми (рис. 1).

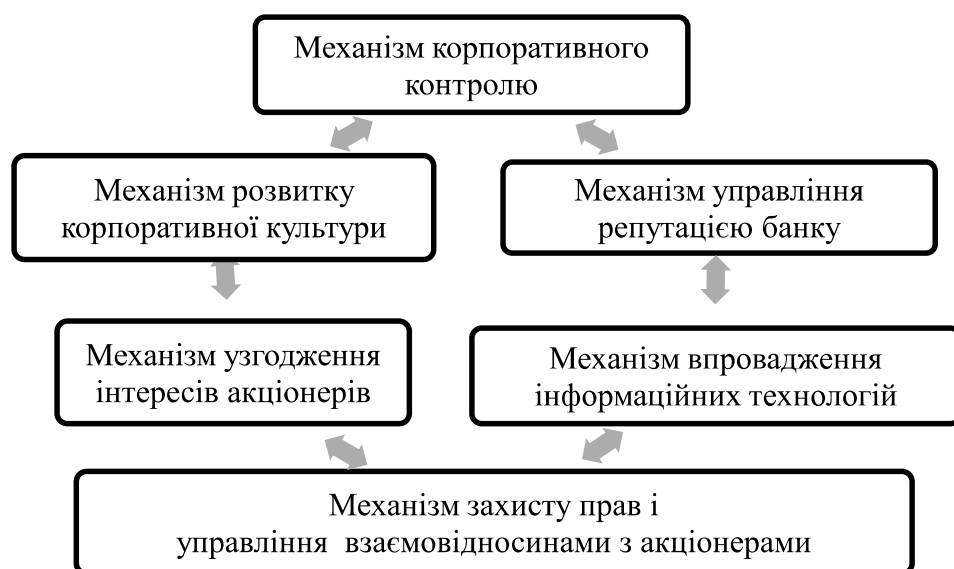

Рис. 1 - Внутрішній механізм корпоративного управління в банку,

Джерело: побудовано автором

Удосконалення корпоративного управління є найважливішим заходом, необхідним для збільшення припливу інвестицій в усі сфери діяльності економіки як від вітчизняних, так і зарубіжних інвесторів. Для цього необхідний цей механізм.

Ефективність системи корпоративного управління визначається певними чинниками, які характеризують особливості функціонування корпорацій. До основних елементів системи корпоративного управління можна віднести такі: стратегія; організаційна структура, що забезпечує корпоративне управління; його системи і процеси; корпоративний стиль управління; сума корпоративних навичок та склад персоналу, спільні корпоративні цінності. При цьому стратегія корпоративного управління характеризується як курс на реалізацію його принципів задля досягнення корпоративних цілей.

Організаційна структура, що забезпечує корпоративне управління, – це опис характеристик організаційної схеми взаємодії підрозділів, які реалізують корпоративну стратегію і принципи корпоративного управління. Системи та процедури корпоративного управління характеризуються як опис процесів і визначених процедур. Корпоративний стиль управління відображає характер дій провідних керівників для досягнення корпоративних цілей банку. Сума корпоративних навичок персоналу – це здібності, що вирізняють персонал і банк загалом, спрямовані на реалізацію принципів корпоративного управління, які проявляються у досягненні корпоративних стратегічних цілей. Спільні корпоративні цінності – це найважливіші, основоположні концепції, які доводяться до свідомості всіх співробітників банку [1, с. 68].

Сучасні дослідження банківських систем спираються на використання широкого спектра математичного інструментарію, серед якого можна виділити такі: моделі на основі класичних методів математичної статистики (кореляційно-регресійний аналіз, спектральний аналіз, метод найменших квадратів тощо); сучасні методи математичного моделювання й статистики (методи аналізу хаотичних коливань, нейромережі, теорія коінтеграції тощо); динамічні моделі на основі систем рівнянь в часткових похідних; моделі системного аналізу, дискретної математики, теорії ігор [11, 12, 13].

Процес створення адекватних моделей у банківській сфері ускладнюється двома об'єктивно існуючими проблемами [14, 15]:

1) З погляду управління банківська система є складним об'єктом, який утворений з підсистем, різноманітних за своїми властивостями, і між ними існує велика кількість різнорідних зв'язків. Розвиток банківської системи складається з процесів, які істотно залежать від багатьох зовнішніх чинників – законодавчих, економічних, соціальних, політичних. Саме тому видається доцільним застосовувати методи системного аналізу. Однак застосування кількісних методів можливе лише в тих випадках, коли є наявні адекватні математичні моделі для процесів управління банківською системою, розроблення яких є доволі складним завданням.

2) У банківській практиці не можливо проведення цілеспрямованих експериментів.

На сьогодні існуючі економіко-математичні методи та моделі певною мірою допомагають досліджувати окремі проблеми і динаміку розвитку складних динамічних систем, розглядати множину альтернативних рішень, кожне з яких описується доволі великою кількістю змінних, враховувати різноманітні ризики, ухвалювати ефективні рішення за умов обмеженого часу та інших ресурсів [11, 16]. Розробка більш масштабних та точних моделей не завжди можлива внаслідок складності. З цією метою важливо виділяти найбільш впливові чинники та на їх основі створювати моделі реальної системи із заданим ступенем точності.

Основним недоліком під час моделювання процесів діяльності банківської системи, на наш погляд, є недостатня увага дослідників до загальних проблем економіки, зокрема, сталого розвитку. Разом з тим система процесів функціонування банківської системи стає інструментом реалізації концепції сталого розвитку, оскільки вона забезпечує перерозподіл фінансових потоків і є фінансовим підґрунтям реалізації процесів суспільно-економічної діяльності. Тому розроблення, підтримка та моніторинг процесів функціонування банківської діяльності – необхідна умова реалізації стратегії розвитку банківської системи, досягнення цілей її функціонування та, в остаточному підсумку, – забезпечення сталого розвитку економіки, екології та суспільства.

Концепція моделювання процесів банківської діяльності в контексті парадигми сталого розвитку спирається на системні принципи побудови досконалих організацій Європейського фонду менеджменту якості EFQM [17] і передбачає такі основні етапи:

- оцінювання величини впливу кожного з процесів діяльності банківської системи за напрямками реалізації стратегії її розвитку, вибір процесів, які є ключовими для підтримки сталого розвитку;
- визначення схеми моніторингу кожного процесу функціонування банківської системи (передусім, показників результативності й ефективності банківської діяльності), яка дасть змогу оцінювати вплив цих процесів як на розвиток банківської системи, так і на сталий розвиток суспільно - економічної системи;
- корегування схеми виконання кожного процесу функціонування банківської системи таким чином, щоб забезпечити можливість впливу на обрані показники моніторингу сталого розвитку.

Ця модель банківської системи надає змогу описати досконали систему банків з трьох позицій: фундаментальні концепції; критеріїв та підкритеріїв; регулювання діяльності та використання отриманих результатів [18].

Цілями розвитку банківської системи є забезпечення стабільності національної валюти, підвищення надійності та вдосконалення її діяльності, формування збалансованої структури фінансових ресурсів, акумуляція та перерозподіл коштів населення та суб'єктів господарювання в кредити й інвестиції, балансування попиту та пропозиції грошей в економіці, досягнення стійкого зростання показників функціонування банківської системи, фінансових ринків і, в підсумку, – сталого розвитку економіки країни. Це

можливо за наявності науково обґрунтованої стратегії розвитку банківської системи та гнучкої тактики її функціонування.

Розроблення та впровадження успішної стратегії розвитку банківської системи країни має спиратися на затверджені плани щодо забезпечення сталого розвитку світової спільноти, які визначають необхідність розроблення системи показників для оцінювання досягнутих результатів та сприяють сталому розвитку. Забезпечити ефективність функціонування банківської системи в контексті сталого розвитку можна спираючись на принципи: системності; достатності й адекватності законодавчої бази; наявності банківської інфраструктури; раціональної інтеграції національної банківської системи до системи світових господарських зв'язків; захисту інтересів стейкхолдерів; прозорості банківської діяльності.

Чинники результативності функціонування банківської системи в контексті парадигми сталого розвитку поділяють на внутрішні (економічні, організаційні, технологічні) та зовнішні, які виникають зовні стосовно банківської системи та формують вихідні умови її функціонування (загальноекономічні, державно-правові, соціально-політичні). До показників внутрішніх чинників результативності банківської системи віднесено структуру банківської системи, види банків, банківську інфраструктуру, систему банківського нагляду, обсяг банківського капіталу, ліквідність активів, рівень використання інформаційних технологій тощо. До показників зовнішніх чинників віднесено загальний стан економіки, міжнародну інвестиційну позицію країни, темпи економічного зростання, стан законодавчої бази, стан фінансових ринків, соціально-політичну ситуацію, стан грошового обігу, грошово-кредитну політику тощо [1, с. 100].

Розроблена політика погодженої взаємодії в банківській сфері, процеси корпоративного управління в банках і кредитних організаціях позитивно позначаються на результатах роботи банків та банківської системи в цілому.

Концепція корпоративного управління та корпоративної соціальної відповідальності є базовими в організації процесів банківської сфери, що надають змогу ефективно здійснювати управління банками, забезпечити регулювання діяльності банківської системи та фінансовий розвиток суспільства.

Метою подальших досліджень є визначення тенденцій нормативно - правової бази регулювання діяльності вітчизняної банківської системи в сучасних економічних умовах з метою визначення особливості її функціонування та розвитку в контексті концепції сталого розвитку.

Список використаної літератури

1. Степаненко О.П. Моделювання процесів функціонування та розвитку банківської системи України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. екон. наук: спец. 08.00.11 "Математичні методи, моделі та інформаційні технології в економіці". Київ, 2015. 34 с. URL: https://kneu.edu.ua/userfiles/d-26.006.07/2015/Stepanenko_AREF.pdf

2. Національний банк України. Офіційне інтернет-представництво. Статистика / . URL: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=65162&cat_id=36674
3. Основні показники банківської системи України. Офіційний сайт Національного банку України . URL: <http://www.bank.gov.ua/control/uk/index>.
4. Фатюха В. В. Аналіз фінансових результатів банківського сектору України. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/3_2018/73.pdf.
5. Кочетков В.М. Забезпечення фінансової стійкості сучасного комерційного банку: теоретико-методологічні аспекти: Монографія. К.: КНЕУ, 2012. 238 с.
6. Костюк А.Н. Корпоративное управление в банке: Монография. Сумы: «УАБД НБУ», 2008. 332 с.
7. Степаненко О.П. Дослідження динаміки розвитку банківської системи: сценарний підхід. *Економічний аналіз. Збірн. наук. праць*. Вип. 9, Ч. 2. Тернопіль: 2011. С. 380–384.
8. Степаненко О.П. Інформаційні технології підтримки корпоративної взаємодії в банківській системі України. *Стан та перспективи розвитку економіки України в умовах глобалізації: теорія та практика*: Колективна монографія Ч. 2. Умань: Видавничо-поліграфічний центр «Візаві», 2014. С. 70–78.
9. Губко М.В., Новиков Д.А. Теория игр в управлении организационными системами. Издание 2, М.: Синтез, 2005. 138 с.
10. Степаненко О.П. Моделювання трансформаційних процесів у банківській системі України. *Наук. вісн. Київського ун-ту технологій та дизайну*. К.: КНУТД, 2012. Вип. 5 (67). С. 258–263.
11. Андреев М.Ю., Пильник И. П., Поспелов И. Г. Моделирование деятельности современной российской банковской системы. URL: www.hse.ru/org/persons/65367.
12. Андреев М.Ю., Поспелов И. Г. Модель управления ликвидностью банка при случайно колеблющихся ставках процентов. URL: <http://www.mathnet.ru/links/7199700d5816c666191f0005a5eb7d06/mm240.pdf>.
13. Благун І.С., Буртняк І.В. Моделювання процесів розвитку фондового ринку: монографія. Івано-Франківськ: Видавець Віктор Дяків, 2011. 155 с.
14. Вітлінський В. В. Моделювання економіки: Навч. посібник. К.: КНЕУ, 2003. 408 с.
15. Емельянов В.В., Курейчик В.В., Курейчик В.М. Теория и практика эволюционного моделирования. М.: ФИЗМАТЛИТ, 2003. 432 с.
16. Клебанова Т.С., Черняк О.І., Кизим М.О., Раєвська О.В. та інші. Математичні методи і моделі ринкової економіки: навчальний посібник. Харків: ВД «ІНЖЕК», 2010. 456 с.
17. Carita Blomqvist, Tony Donohoe, Maria Kelo, Arin Järplid Linde, Kafael Llavori, Bryan Maguire, David Metz, Teresa Sanchez. *Quality assurance and Qualifications frameworks: exchanging good practice*. Brussels, Belgium, 2012. URL: http://www.enqa.eu/files/enqa_wr_21.pdf

18. Степаненко О.П. Підходи до визначення синергетичної ефективності банківської системи. *Сучасні проблеми моделювання соціально-економічних систем*: Матер. V Міжнар. наук. - практ. конф. Х.: ФОП Александрова К.М.; ВД «ІНЖЕК», 2013. С. 189–192.

З.С. Пестовська, к-т екон. наук

СУЧАСНІ АСПЕКТИ РОЗРОБКИ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ФІНАНСОВОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА

Велике значення розробки та реалізації фінансової стратегії полягає в тому, що саме фінансові індикатори є підґрунтям забезпечення загальної стратегії підприємства. На нашу думку, це відбувається, оскільки обсяг фінансових ресурсів є одним з найважливіших обмежень при плануванні масштабу та напрямків діяльності підприємства. Слід зазначити, що наявне теоретико-методичне забезпечення розробки та реалізації фінансової стратегії підприємства у теоретичних та практичних доробках дуже різноманітне, але недостатньо обґрунтоване для сучасних умов вітчизняної економіки [1, 2, 3, 4, 5, 6].

Для того, щоб ефективно управляти підприємством та забезпечити йому сталий розвиток, необхідно провести глибокий фінансово-економічний аналіз його діяльності. Одним з найважливіших показників ефективності роботи підприємства є прибуток. Наявність прибутку свідчить про те, що витрати підприємства повністю покриваються доходами від усіх видів діяльності.

Проаналізуємо для прикладу звіт про сукупний дохід ПрАТ "Київська кондитерська фабрика "Рошен" у табл. 1.

Таблиця 1 - Динаміка фінансових результатів ПрАТ "Київська кондитерська фабрика "Рошен" у 2012-2017 рр., тис. грн.

Стаття	Рядок Ф 2	Роки						Абс. приріст 2017 до 2016
		2012	2013	2014	2015	2016	2017	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	683190	497620	294354	250516	232312	259205	26893
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	-640688	-455952	-256178	-215823	-204239	-228412	-24173